

Eich cyf/Your ref P-05-1084
Ein cyf/Our ref KW/06770/20

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau.
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

15 Rhagfyr 2020

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 17 Tachwedd ynghylch Deiseb P-05-1084 Dysgwch blant Cymru am sut y gwnaeth Cymru wladychu Patagonia.

Un o'r pedwar diben yn ein Cwricwlwm newydd i Gymru o 2022 ymlaen yw i bob plentyn a pherson ifanc ddatblygu i fod yn ddinasyddion egwyddorol, gwybodus yng Nghymru a'r byd, sy'n wybodus am eu diwylliant, eu cymuned, eu cymdeithas a'r byd yn awr ac yn y gorffennol, ac sydd hefyd yn parchu anghenion a hawliau pobl eraill, fel aelod o gymdeithas amrywiol.

Mae'r pedwar diben yn rhan o'r fframwaith statudol ar gyfer y Cwricwlwm i Gymru. Mae fframwaith y Cwricwlwm i Gymru yn cynnwys elfennau gorfodol gan gynnwys y datganiadau o'r Hyn sy'n Bwysig ar gyfer pob Maes Dysgu a Phrofiad.

Un o'r datganiadau ynghylch yr hyn sy'n bwysig i faes Dyniaethau yw " Bydd dysgwyr yn ystyried sut mae lleoedd, cymunedau a chymdeithasau yn datblygu dros amser, gan brofi parhad a newid sydd wedi effeithio ar eu bywydau eu hunain a bywydau pobl eraill, ac sy'n parhau i effeithio arnynt. Bydd hyn yn helpu dysgwyr i feithrin dealltwriaeth o achosion, canlyniadau ac arwyddocâd y newidiadau a'r rhyngberthnasau sydd wedi llywio cymdeithasau ar wahanol lefelau.

Un arall o ddatganiadau yr hyn sy'n bwysig ar gyfer Dyniaethau yw "Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn mynd i'r afael â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu dynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyrlon ac egwyddorol". Mae'r elfen hon o'r Maes yn annog dysgwyr i ymchwilio i gysyniadau, gan gynnwys dinasyddiaeth, awdurdod a llywodraethiant, rhyng-gysylltiad, cyfiawnder a chydraddoldeb, menter, hawliau, a chyfrifoldeb a gweithredu cymdeithasol.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae iteriad cyntaf canllawiau'r [Cwricwlwm i Gymru](#) a'r [Fframwaith](#) a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2020 yn dweud yn glir ei bod yn bwysig i gwricwla ysgolion adlewyrchu ein treftadaeth ddiwylliannol a'n hamrywiaeth, ein hieithoedd a gwerthoedd, hanesion a thraddodiadau ein cymunedau a'n holl bobl. Dechreuir addysgu'r cwricwlwm newydd ym mis Medi 2022.

Penderfynir ar Fframwaith y Cwricwlwm i Gymru ar lefel genedlaethol ac mae'n cynnwys gofynion y cwricwlwm, a amlinellir mewn deddfwriaeth, ac ystod o ganllawiau ategol. Mae'r Fframwaith yn rhoi cyfle i bob ysgol yng Nghymru gynllunio eu cwricwlwm eu hunain o fewn dull cenedlaethol sy'n sicrhau lefel o gysondeb.

Mae'n annog ysgolion i adeiladu eu gweledigaeth eu hunain ar gyfer eu dysgwyr yng nghydestun y pedwar diben a'r dysgu a ddiffinnir ar lefel genedlaethol. Mae'n rhoi lle i ymarferwyr fod yn greadigol a datblygu dysgu ystyrlon drwy ystod o brofiadau a chyd-destunau sy'n diwallu anghenion eu dysgwyr.

Mater i ysgolion ac ymarferwyr, gan ddefnyddio canllawiau ac adnoddau, yw penderfynu pa brofiadau, gwybodaeth a sgiliau penodol fydd yn cefnogi eu dysgwyr penodol i wireddu'r pedwar diben.

Bydd y cwricwlwm newydd yn cynnwys elfennau gorfodol gan gynnwys y datganiadau o'r Hyn sy'n Bwysig ar gyfer pob Maes Dysgu a Phrofiad. Bydd yn ofynnol i gwricwlwm pob ysgol gynnwys profiadau dysgu ym mhob un o'r datganiadau o'r hyn sy'n bwysig.

O fewn Maes y Dyniaethau, rhaid i hyn gynnwys:

- meithrin ymdeimlad o 'Cynefin', o le ac o deimlad o berthyn;
- gwerthfawrogiad o hunaniaeth a threftadaeth;
- ymwybyddiaeth gyson o stori eu hardal, a stori Cymru, er mwyn galluogi dysgwyr i ddod i ddeall natur gymhleth, *luosog* ac amrywiol cymdeithasau, yn y gorffennol a'r presennol;
- ymgysylltu â heriau a chyfleoedd a wynebwyd yn y gorffennol, y rhai a wynebir nawr ac a ragwelir yn y dyfodol o'u safbwynt eu hunain, eu hardaloedd a Chymru.

Bydd y rhain yn elfennau gorfodol o gwricwlwm pob ysgol, ar gyfer pob dysgwr ar bob cam. Ni fydd yn bosibl anwybyddu rôl ganolog a hollbwysig pob hanes – ein hanes lleol a chenedlaethol gan gynnwys hanes Du – yng nghwricwlwm unrhyw ysgol. Rhaid i gwricwlwm ysgol neu leoliad gwmpasu hyn felly. Os na fydd yn gwneud, ni fydd yr ysgol neu'r lleoliad yn cyflawni ei ddyletswyddau.

Bydd ysgolion yn cael cymorth i ymgysylltu â gweithwyr treftadaeth proffesiynol, amgueddfeydd ac orielau, yn ogystal ag arweinwyr cymunedol a diwylliannol wrth gynllunio eu cwricwlwm, er mwyn cyfoethogi dysgu a phrofiadau pob dysgwr. O fewn y terfynau a nodir yn y canllawiau, bydd gan athrawon yr hyblygrwydd i deilwra cynnwys gwersi i alluogi dysgwyr i archwilio eu Cynefin. Credwn mai dyma'r ffordd orau iddynt ddeall sut y mae eu hunaniaeth leol, eu tirweddau a'u hanesion yn cysylltu â'r rhai ar y llwyfan cenedlaethol a rhyngwladol.

Bydd gan athrawon y rhyddid i addysgu hanesion niferus ac amrywiol Cymru a'r byd ehangach ac ni ddylai pori yn straeon pobl a chymunedau Cymru gael ei gyfyngu i wersi hanes yn unig. Mae Cwricwlwm Cymru yn annog dysgwyr i archwilio themâu ar draws y

cwricwlwm; gellir addysgu hanesion amrywiol pobl Cymru nid yn unig mewn meysydd fel y Dyniaethau: Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu, ond hefyd Gwyddoniaeth a Thechnoleg.

Mae hawliau dynol, tegwch ac amrywiaeth yn themâu trawsbynciol a ddylai fod yn rhan annatod o feysydd dysgu ar draws y cwricwlwm. Mae'r canllawiau ar [themâu trawsbynciol](#) o fewn y cwricwlwm yn esbonio sut y dylai fod gan ysgolion ac ymarferwyr fethodoleg ar gyfer cynllunio cwricwlwm sy'n cynnwys, lle bo'n briodol, gyfleoedd i ddysgwyr ystyried cyddestunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol a datblygu dealltwriaeth o addysg cydberthynas a rhywioldeb, addysg am hawliau dynol ac amrywiaeth, a phrofiadau ym maes gyrfaoedd a gwaith.

Fel y gwyddoch, penodwyd yr Athro Charlotte Williams OBE, i gadeirio Gweithgor Cymunedau, Cyfraniadau a Chynefin: Profiadau pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig a'r cwricwlwm newydd yn yr haf. Mae gwaith y Grŵp yn ymwneud â hanes pobl dduon, ond mae'n mynd y tu hwnt i hynny, i ystyried ystod o ethnigrwydd lleiafrifol a rhan pob un yn stori Cymru. Mae'r Grŵp yn cynnwys ymarferwyr ac unigolion profiadol sydd wedi cyfrannu at hanes pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig a hanes Cymru

Mae gwaith y Grŵp yn cael ei gyflawni fesul cam, ac felly mae wedi dechrau cyfrannu at yr addysgu sy'n digwydd y flwyddyn academaidd hon. Yn ystod cam cyntaf y prosiect, edrychodd y Gweithgor ar adnoddau addysgu. Mae wedi cynnal adolygiad o'r adnoddau sydd ar gael ar hyn o bryd i gefnogi'r gwaith o addysgu themâu sy'n ymwneud â chymunedau a chynefinoedd pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig ym mhob rhan o'r cwricwlwm, a arweiniodd at gyhoeddi [adroddiad interim](#) ar 19 Tachwedd.

Mae'r disgwyliadau cyffredin a nodir yng *Cwricwlwm i Gymru: y daith i 2022*, a gyhoeddwyd ym mis Hydref, yn adlewyrchu y bydd ysgolion wedi cyrraedd gwahanol fannau wrth gynllunio eu cwricwlwm. Ei nod yw arwain gwaith ysgolion waeth ble maent ar eu taith. Mae'n caniatáu i ysgolion symud ar gyflymder sy'n briodol iddynt, gan ganiatáu iddynt ymateb i heriau COVID-19 tra hefyd yn eu cefnogi i baratoi yn y tymor hwy ar gyfer diwygio.

Er mwyn helpu i sicrhau bod ysgolion yn barod ar gyfer y cwricwlwm newydd, byddwn yn cyhoeddi cynllun gweithredu sy'n manylu ar y cymorth y gall ysgolion ei ddisgwyl gan y Llywodraeth a'r system addysg ehangach yn y cyfnod cyn cyflwyno'r cwricwlwm ym mis Medi 2022.

Fel rhan o'r cynllun gweithredu, byddwn yn amlinellu cynlluniau ar gyfer rhwydwaith cenedlaethol i helpu i'w roi ar waith. Bydd yn tynnu ynghyd ymarferwyr, arbenigwyr a rhanddeiliaid ehangach er mwyn:

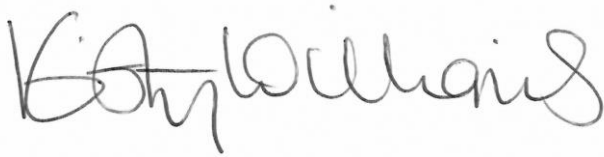
- Datrys problemau a mynd i'r afael â chwestiynau gweithredu drwy gydadeiladu;
- Rhannu dealltwriaeth ac arbenigedd ar draws y proffesiwn;
- Casglu gwybodaeth a thynnu ynghyd safbwyntiau er mwyn deall cynnydd; nodi problemau a llywio cymorth; a
- Meithrin perthynas rhwng ymarferwyr, arbenigwyr a rhanddeiliaid ehangach.

Bydd yr adnoddau, y cymorth a'r arweiniad sy'n cael eu datblygu i gefnogi'r cwricwlwm newydd yn grymuso ysgolion i gyflwyno sesiynau dysgu ystyrion am hanes Cymru a'i chymunedau amrywiol ym mhob maes dysgu a phrofiad ar draws y cwricwlwm. Rhan o swyddogaeth y rhwydwaith cenedlaethol fydd adnabod blychau nid yn unig yn yr adnoddau BAME a Hanes Cymru, ond ym mhob rhan o'r cwricwlwm newydd, a helpu ysgolion i roi'r

cwricwlwm newydd ar waith. Byddwn hefyd yn creu adnoddau pellach, a fydd yn cyfeirio at ddigwyddiadau a phynciau allweddol yn hanesion Cymru a'r byd. Bydd yr adnoddau hyn yn galluogi athrawon i ddatblygu eu cwricwla eu hunain.

Bydd Estyn hefyd yn adrodd i Lywodraeth Cymru ar ei adolygiad o addysgu hanes ac amrywiaeth Cymru mewn ysgolion y flwyddyn nesaf. Bydd ei ganfyddiadau yn ein helpu i gomisiynu adnoddau pellach, a fydd yn cyfeirio at ddigwyddiadau a phynciau allweddol yn hanesion Cymru a'r byd, i sicrhau bod athrawon yn cael y cymorth sydd ei angen arnynt i gyflwyno'r cwricwlwm newydd yn llwyddiannus.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Kirsty Williams'.

Kirsty Williams AS/MS
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education